

Максим Сергійович ЩЕГЛЮК

аспірант кафедри менеджменту банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
просп. Перемоги, 54/1, м. Київ, 03680, Україна
E-mail: c1t1zen@inbox.ru
Телефон: +380443716144

АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ

Щеглюк, М. С. Антикризисные меры центральных банков ведущих стран мира [Текст] / Максим Сергійович Щеглюк // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2014. – Том 16. – № 1. – С. 285-292. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. В умовах сьогоднішнього, коли спостерігається нестабільність світових фінансових ринків та банківського сектору, для провідних держав світу актуальним є питання стабілізації ситуації за допомогою впровадження комплексної програми антикризових заходів.

Мета. Полягає в поглибленому аналізі досвіду центральных банків провідних країн світу щодо подолання кризових явищ та наданні пропозицій ліквідації наслідків кризи для України. Предметом дослідження є антикризові заходи центральных банків провідних країн світу. Об'єктом дослідження виступає антикризова політика центральных банків провідних країн світу. У статті проаналізовано світові фінансові кризи, які відбувалися упродовж історичного розвитку національних економік, та їх вплив на економічне зростання сьогодні. Розглянуто основні тенденції та підходи антикризової політики центральных банків провідних країн світу. Охарактеризовано найбільш дієві заходи країн-учасниць Євросоюзу, Південної Америки, а також найбільш позитивний досвід КНР у подоланні наслідків фінансової кризи. Окреслено основні концепції, на яких повинні будуватися ефективні антикризові програми центральных банків провідних країн світу. Проаналізовано такі напрями діяльності, як рефінансування банків та реструктуризація валютних боргів; створення інститутів з управління «проблемними боргами»; створення та реалізація програм підтримки банків; заходи з підтримки вкладників, реалізація програм прозорості для учасників фінансових процесів; створення стабілізаційних механізмів. Крім позитивних заходів, окреслено і суттєві недоліки антикризової політики КНР, причиною яких стало надмірне кредитування установ, що перебували у віданні держави.

Результати. Встановлено, що проведені антикризові заходи були вигідними для розвитку фінансової інфраструктури країн Європейського Союзу. Запропоновано запозичити позитивний досвід провідних країн світу щодо стабілізації фінансової системи для України, а саме оптимізацію роботи всіх інститутів, які відповідають за економічний та фінансовий стан країни. Запропоновано будувати антикризову політику в Україні на основі двох основних стратегій, а саме - вчасної оцінки обсягу «проблемних» активів, побудови стимулів для банків своєчасно очистити баланси від неякісних активів, а також рекапіталізації з використанням державних і приватних коштів.

Ключові слова: фінансова криза; реструктуризація; активи; монетарна політика; кредитування; програма.

Максим Сергеевич ЩЕГЛЮК

АНТИКРИЗИСНЫЕ МЕРЫ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ ВЕДУЩИХ СТРАН МИРА

Аннотация

Введение. В условиях, когда наблюдается нестабильность мировых финансовых рынков и банковского сектора, для ведущих государств мира актуален вопрос стабилизации ситуации средствами внедрения комплексной программы антикризисных мер.

Цель. Заключается в углубленном анализе опыта центральных банков ведущих стран мира по преодолению кризисных явлений и предоставлении предложений ликвидации последствий кризиса для Украины.

Предмет исследования состоит в освещении антикризисных мер Центральных банков ведущих стран мира. Объектом исследования выступает антикризисная политика Центральных банков ведущих стран мира. В статье проанализированы мировые финансовые кризисы, которые происходили на протяжении исторического развития национальных экономик и их влияние на экономический рост сегодня. Рассмотрены основные тенденции и подходы антикризисной политики центральных банков ведущих стран мира. Охарактеризованы наиболее действенные меры стран-участниц Евросоюза, Южной Америки, а также наиболее положительный опыт КНР в преодолении последствий финансового кризиса. Определены основные концепции, на которых должны строиться эффективные антикризисные программы центральных банков ведущих стран мира. Проанализированы такие направления деятельности, как рефинансирование банков и реструктуризация валютных долгов; создание институтов по управлению «проблемными долгами»; создание и реализация программ поддержки банков; меры по поддержке вкладчиков, реализация программ прозрачности для участников финансовых процессов; создание стабилизационных механизмов. Кроме позитивных мер, исследованы и существенные недостатки антикризисной политики КНР, причиной которых стало чрезмерное кредитование учреждений, находившихся в ведении государства.

Результаты. Установлено, что проведенные антикризисные меры были выгодными для развития финансовой инфраструктуры стран Европейского Союза. Предложено перенять положительный опыт ведущих стран мира по стабилизации финансовой системы для Украины, а именно оптимизацию работы всех институтов, которые отвечают за экономическое и финансовое положение страны. Предложено строить антикризисную политику в Украине на основе двух основных стратегий, а именно - своевременной оценке объема «проблемных» активов, построении стимулов для банков вовремя очищать балансы от некачественных активов, а также провести рекапитализацию с использованием государственных и частных средств.

Ключевые слова: финансовый кризис; реструктуризация; активы; монетарная политика; кредитование; программа.

Maksym Sergiyovych SCHEHLYUK

PhD Student,
Department of Management of Banking,
SHEI "Vadym Hetman Kyiv National Economic University"
Peremoga ave., 54/1, Kyiv, 03680, Ukraine
E-mail: c1t1zen@inbox.ru
Phone: +380443716144

ANTI-CRISIS MEASURES OF CENTRAL BANKS OF ADVANCED COUNTRIES

Abstract

Introduction. In today's conditions of instability in global financial markets and in banking sector, the question of stabilization by implementation of complex program of anti-crisis measures is actual for the world's advanced countries.

Aim. The target of the article is to research the experience of Central banks of advanced countries as for the overcoming the crisis and submit the proposals how to eliminate the consequences of crisis in Ukraine.

The subject of research is to highlight the anti-crisis measures of Central banks of advanced countries. Object of research is anti-crisis policy of the Central banks of advanced countries. The article analyzes the global financial crisis that took place during the historical development of national economies and their impact on today's economic growth. We have considered the basic trends and approaches in anti-crisis policy of Central banks of advanced countries. We have characterized the most effective measures that were taken by member countries of the European Union, South America, and the most positive Chinese experience in overcoming of effects of financial crisis. We have defined the fundamental concepts, which are the bases of effective anti-crisis programs in Central banks of advanced countries. Such directions as bank refinancing and restructuring of exchange debt are analysed. We have considered the establishment of governance institutions of "distressed debt"; creation and implementation of support programs for banks; the support of investors, realisation of transparency programs for participants in financial processes; creation of stabilization mechanisms. Besides the positive measures we have outlined the significant disadvantages of Chinese anti-crisis policy, caused by excessive crediting of institutions that were held in trust by the state.

Results. It is established that conducted anti-crisis measures have been beneficial for the development of the financial infrastructure of the countries of the European Union. It is proposed to adopt a positive experience of leading countries of the world financial system stabilization for Ukraine, namely optimization of the performance of all institutions that are responsible for economic and financial situation of the country. It is proposed to build the anti-crisis policy in Ukraine on the basis of two main strategies. It is necessary to consider the timely assessment of

the volume of problem assets, to create the incentives for banks in a timely manner to clean balance sheets of low-quality assets, as well as to recapitalize the use of public and private funds.

Keywords: *financial crisis; restructuring; assets; monetary policy; lending; the program.*

JEL classification: E500, E580, E590

Вступ

Фінансова криза, яка відбувалася у 2008-2010 рр., вплинула на всю світову економіку та на фінансовий стан банків та небанківських фінансових установ, спричинила зменшення довіри до них з боку населення та призвела до декапіталізації банківської системи, наслідком чого стала втрата значної частини банківського капіталу, а також значні фінансові втрати населення. Тому заходи макроекономічної стабілізації в подоланні наслідків світової економічної кризи повинні ґрунтуватися насамперед на ефективних інструментах грошово-кредитної політики, оскільки вона є одним із найважливіших важелів впливу держави на перебіг економічних процесів.

Проблемам подолання фінансової кризи присвятили свої роботи провідні науковці, такі, як О. І. Барановський [1], В. Л. Батковський [2], О. С. Власюк [3], В. М. Геець [4], О. В. Любкіна та ін. Проте на сьогодні для України особливої ваги набули питання опрацювання досвіду використання антикризових заходів та програм для створення дієвого механізму подолання кризи.

Мета статті

Метою статті є аналіз ефективності застосування інструментів центральних банків провідних країн світу щодо подолання кризових явищ.

Виклад основного матеріалу дослідження

Звертаючись до історії банківських криз, зазначимо, що уперше антикризове регулювання на державному рівні застосовувалося в США під час Великої депресії 1930-х рр. Світова економічна криза 1929-1933 рр. стала найпотужнішою за своїми наслідками для світового господарства. Наприклад, сукупний обсяг промислового виробництва капіталістичного світу скоротився на 46 %, виплавка сталі та чавуну зменшилася на 62 %, видобуток вугілля - на 31 %, зовнішньоторговельний оборот - на 67 %. При цьому кількість безробітних становила 26 млн осіб або 1/4 всіх зайнятих громадян. Водночас реальні прибутки зменшилися на 58 %, а вартість цінних паперів на біржах «впала» на 60-75 % [5].

Як свідчить світова фінансово-економічна статистика, сімнадцять країн світу перебували під негативним впливом ста тринадцяти криз у фінансовій та економічній сфері. У структурі криз найбільшу питому частку займали фондові кризи (45 %), трохи меншу становили кризи в банківській сфері (38 %), а найменшу – валютні кризи (17 %) (рис. 1).

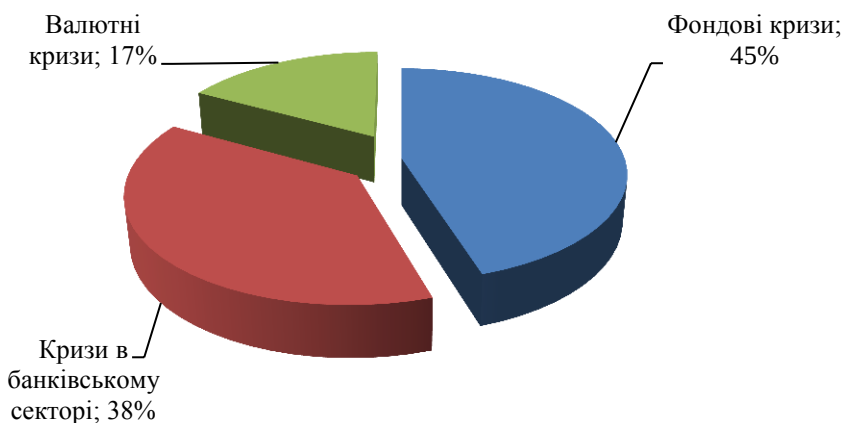

Рис. 1. Структура світових фінансових криз*

**Власна розробка автора*

Ефективна антикризова програма повинна базуватися на двох основних концепціях:

- вчасній оцінці обсягу «проблемних» активів;
- побудові стимулів для банку своєчасно очистити баланси від неякісних активів, а також провести рекапіталізацію з використанням державних і приватних коштів.

Яскравими прикладами механізмів подолання фінансових криз є позитивний досвід Швеції і Чилі.

У Швеції, яку криза спіткала у 1991 році, програма виходу банківського сектору з кризи складалася з наступних заходів:

-
- націоналізовано два найбільших банки Швеції (Nordbanken та GotaBank, які складали 90 % усіх активів банківської системи Швеції);
 - уведено загальні державні гарантії за банківськими зобов'язаннями (захист з боку держави здобув поширення на всіх кредиторів, окрім акціонерів банку);
 - створено компанії з управління «проблемними» боргами, в основному через реструктуризацію;
 - впроваджено стратегію «прозорості», що передбачала оцінку реального обсягу «проблемних» боргів, яка здійснювалася вже на перших стадіях кризи;
 - надано Центральним банком пільгові кредити на покриття заборгованості місцевих банків за міжнародними (іноземними) валютними кредитами;
 - застосовано рекапіталізацію, яка відбувалася через підзвітне урядові агентство.

У Чилі, де криза відбулася у 1981 р., до напрямків, які передбачала програма подолання кризи, належали підтримка боржників банку та санація самих банків.

Підтримка боржників передбачала встановлення пільгового валютного курсу, рефінансування валютних боргів (спочатку державна субсидія при пільговому обміні становила 17 % від суми виплат за боргом, пізніше досягла позначки у 35 %), реструктуризацію боргів (боржники отримували від центрального банку позику в розмірі 30 % від обсягу наданих кредитів боржнику за ставкою, нижчою за ринкову, та на триваліший період) та дедоларизацію боргів.

Програма підтримки банків Чилі була впроваджена несвоєчасно, проте аби зупинити практику приховання реального обсягу проблемних боргів, були створені відповідні механізми, а саме: передбачався тимчасовий викуп «токсичних» активів за боргові розписки з обов'язковим зворотним викупом та збереженням права управління, в результаті чого банки отримували чистий платіж у розмірі 2 %. До того ж, зобов'язання зворотного викупу боргу було перенесено власне з банку на його первісних акціонерів, а нові акціонери, інвестуючи кошти в банк, не мали зобов'язань з викупу проблемних боргів та отримували дивіденди [10].

Тобто хочемо наголосити, що Чилі є прикладом країни, де відновлення банківського сектору після кризи відбувалось без націоналізації банків.

Для країн Європейського Союзу наслідки впливу кризових явищ різнилися відповідно до специфіки кожної країни-учасниці. Європейський досвід державного антикризового управління є результатом узагальнень і виявлення певних спільних антикризових заходів.

Антикризова політика підтримки фінансового сектору національних економік країн Європейського Союзу передбачала низку заходів.

У країнах європейської зони використовувався такий інструмент грошово-кредитної політики ЄЦБ, як рефінансування. ЄЦБ неодноразово з метою подолання кризи знижував ставку рефінансування. Так з 1 травня 2009 року остання складала 1 %, що було найменшим рівнем за всю його історію існування.

На ринку кредитування ЄЦБ застосовує й інші заходи щодо його стабілізації. У червні 2009 року більш ніж 1100 європейських банків отримали допомогу, яка становила 442 млрд євро. Додатково проводилася програма викупу боргових зобов'язань, обсяг якої досяг суми 60 млрд євро. Проте низькі темпи зростання кредитування суб'єктів підприємницької діяльності та домогосподарств залишилися через дуже жорсткі вимоги банків до позичальників. Взагалі сума допомоги банківському сектору у 2009 році становила 35 % ВВП.

Деякі країни, які знаходяться в зоні євро, здійснювали власні заходи щодо подолання наслідків кризи, а саме - в жовтні 2008 року у ФРН прийнято проект законів, метою яких була стабілізація фінансового ринку. Згідно з цими нормативно-правовими актами державна допомога надавалася тим компаніям, у яких були власні програми виходу з кризи.

Необхідно згадати створення з метою стабілізації та відновлення довіри до фінансової системи підконтрольного Федеральному міністерству фінансів Фонду стабілізації фінансового ринку (SoFFin) у розмірі 500 млрд євро (за рахунок залучення державою ресурсів з ринку капіталу); гарантії федерального уряду за кредитами на міжбанківському ринку на суму до 400 млрд євро, причому на можливі виплати з Фонду стабілізації виділено 20 млрд євро; взяття урядом на себе ризиків шляхом придбання проблемних активів [12].

Пряма підтримка великих банків розглядалася як порятунок системотвірних компаній (тоді як у промисловості пряма допомога компаніям була надана в 2009 р. в обмеженому масштабі). Найбільшу допомогу отримав єдиний у ФРН, що опинився на межі краху, іпотечний банк «Хюпо-Реал-Естейт» (Hypo Real Estate). Великі гарантії отримав і один з провідних банків «Комерцбанк» (Kommerzbank), а також окремі земельні банки – наприклад, «Баварський земельний банк» (Bayerische Landesbank). Однак підтримка банків та інші заходи з пожевлення фінансового сектору не вирішили повною мірою проблему кредитування реального. Більше того, розрив між прибутковістю державних запозичень і вартістю ресурсів для підприємств в умовах кризи збільшився (пік розриву, що припав на кінець 2008 р. пройдено) [11].

Урядом Франції восени 2008 р. розроблено антикризовий план для фінансового сектору, основними

засадами якого було виділення кредитів, спрямованих найбільшим банкам з метою стабілізації фондового ринку.

Компанія рефінансування, 66 % якої належить банкам і 34 % державі, була організована для надання державних гарантій банкам і перебуває у підпорядкуванні Французької банківської комісії. Державна холдингова компанія була створена для рекапіталізації банків. При цьому послуги держави з надання гарантій стали для банків платними. 13 кредитним установам було надано позику в 23 млрд. Крім того, кілька банків отримали фінансову допомогу у вигляді гарантій на відновлення довіри і ліквідності. У жовтні 2008 р. 10,5 млрд євро було виділено 6 найбільшим банкам Франції. Загалом економіка Франції з усіх сусідів по єврозоні може вважатися найбільш збалансованою: вона, на відміну від ФРН, менше залежить від експорту, володіє великим, таким, що сприяє стабілізації економіки, держсектором [11].

Не є винятком у антикризовій боротьбі країн зони євро політика уряду Італії, де перші антикризові заходи були пов'язані зі стабілізацією фінансової системи.

Вже восени 2008 р. був прийнятий закон «Термінові заходи по гарантії стабільності кредитної системи». В інтересах платників податків банки повинні прийняти план стабілізації і продовжувати виплачувати дивіденди, причому ці кроки має схвалити Банк Італії. У разі настання кризи ліквідності Міністерство економіки і фінансів уповноважено гарантувати позики, надані італійським банкам та відділенням іноземних банків Банком Італії. Крім того, необхідно відзначити більш високий ліміт коштів, що покриваються системою захисту вкладів населення – до 103,3 тис. євро при встановленому в ЄС мінімумі 50 тис. євро. А 13 жовтня 2008 р. був прийнятий ще один закон, спрямований на підвищення ліквідності та сприяння рефінансуванню. Варто зазначити, що державні гарантії сприяли збереженню доступу до фінансових ресурсів для малих і середніх підприємств (МСП) і допомогли не допустити колапсу кредитування [11].

У 2010 р. було утворено Європейський Стабілізаційний Механізм (далі – ЄСМ), що був фінансово-стабілізаційним фондом, діяльність якого, розпочата восени 2012 року, спрямована на досягнення фінансової стабільності в межах Єврозони. Через нього надається фінансова допомога країнам, які переживають фінансову кризу. Цей фонд формується за рахунок випуску фінансових інструментів та боргових цінних паперів терміном до 30 років. Максимальний обсяг кредиту, який може надаватися державі-учасниці, – 500 млрд євро. Фонд має загальний капітал обсягом у 700 млрд євро, з яких 80 млрд – капітал, вкладений країнами-членами. 30 квітня 2014 року 17 держав-членів ЄСМ внесли свої платежі до капіталу. Латвія, яка нещодавно стала вісімнадцятим членом ЄСМ, завершить здійснення своїх платежів у 2018 році. Таким чином, ЄСМ досягнув свого цільового рівня сплаченого капіталу 80 млрд євро [6]. Структуру часток участі країн у ЄСМ наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Участь країн-членів Євросоюзу в ЄСМ*

Країна	Сплачений капітал, млн євро.	Підписний капітал, млн євро.
Німеччина	21717,1	190024,8
Франція	16308,7	142701,3
Італія	14331	125395,9
Іспанія	9523	83325,9
Нідерланди	4573,6	40019
Бельгія	2781,7	24339,7
Греція	2253,4	19716,9
Австрія	2226,7	19483,8
Португалія	2007,4	17564,4
Фінляндія	1437,9	12581,8
Ірландія	1273,8	11145,4
Словаччина	659,2	5768
Словенія	342,1	2993,2
Латвія	221,2	1935,3
Люксембург	200,3	1752,8
Кіпр	157	1373,4
Естонія	148,8	1302
Мальта	58,5	511,7
Разом	80221,4	701935,3

* Складено автором на основі [6].

Структуру частки участі у вкладеному капіталі Фонду ЄСМ країн-членів Євросоюзу зображено на рис. 2.

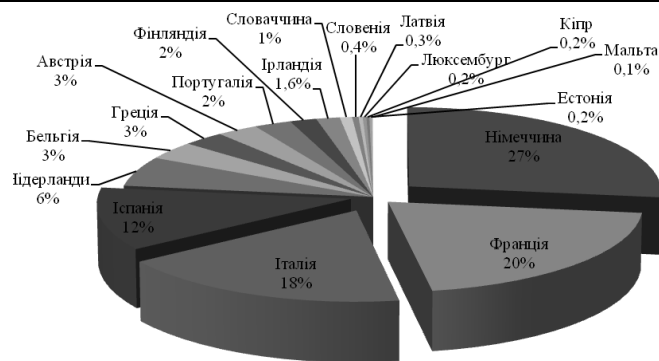

Рис. 2. Структура частки участі у вкладеному капіталі Фонду ЄСМ країн-членів Євросоюзу, %*

Складено автором на основі [6].

Отже, найбільшу частку участі у вкладеному капіталі країн-членів Євросоюзу мають Німеччина (27 %), Франція (20 %), Італія (18 %), Іспанія (12 %). Щодо інших країн, то їх частка є незначною.

Дієвим механізмом для подолання світової фінансової кризи у 2009 р. в Латвії та Румунії, а в 2010 – у Португалії, Греції, Угорщині та Ірландії стали програми фінансової підтримки «трійкою» найбільших кредиторів (ЄС, ЄЦБ, МВФ). Кожна програма була розроблена індивідуально для країни з урахуванням її фінансових проблем та потреб.

Вже у 2011 р. ЄЦБ розширив свою програму кредитування, започаткувавши нові заходи щодо надання кредитів для фінансової підтримки країнам, що є учасниками Євросоюзу в межах антикризової політики. Мова йде про програму з купівлі облігацій та програму фондового ринку.

Програма з купівлі облігацій була спрямована на стимулювання кредитних інститутів надавати кредити, в межах чого було викуплено облігації, що в сумі становили 40 млрд євро [7].

Програму ж фондового ринку було впроваджено ще у 2010 році для Греції, Ірландії та Португалії. У 2011 році вона поширилася на Італію та Іспанію. Ця програма передбачає оперативне реагування нацбанків країн-учасниць та Європейського центрального банку та участь в управлінні борговими цінними паперами, що відбувається шляхом їхньої купівлі. Головною метою цієї програми є сприяння досягненню цінової стабільності, а також допомога у відновленні перехідного механізму для монетарної політики, що діє в межах однієї валютної зони.

Також було введено в дію Програму банківського нагляду. Пактом про зростання та стабільність (Sixpack) було ухвалено нагальну необхідність більш значної інтеграції між країнами-учасниками Євросоюзу. На сьогодні офіційно рішення ще не було ухвалено, оскільки в межах Європейського Союзу існують різні думки щодо цієї ідеї.

Серед заходів антикризової політики країн-членів Євросоюзу також застосовували посилення бюджетного порядку та дисципліни. В межах Sixpack Європейська комісія ухвалила низку заходів, а саме - скорочення бюджетних видатків та обсягу державного боргу. Для кожної з країн, залежно від її економічної ситуації, надається термін для поліпшення макроекономічних показників. Наприклад, термін для Італії – до кінця 2012 р., для Португалії – до 2014 р., а для Ірландії – до 2015 р. У разі недотримання або порушення вимог Єврокомісії до країни-порушниці вживаються санкції у вигляді короткострокового депозиту, обсяг якого становить 0,2 % ВВП.

Розроблено заходи із залучення інвестицій та захисту банківських вкладів громадян. Єврокомісія запропонувала створити бюджет в обсязі 1,4 млрд євро на створення програми підтримки розвитку конкурентоспроможності підприємств на 2014-2020 рр. Це, безперечно, має здійснити позитивний вплив на реальний сектор економік країн-членів ЄС, що стимулюватиме експорт і сприятиме зміцненню євровалюти [8].

На думку багатьох експертів та аналітиків, одним із найефективніших у міжнародній практиці планів заходів державного антикризового управління є розроблений та реалізований у Китаї. Так у 2012 р. ВВП цієї країни зріс на 7,4 % порівняно зі зростанням у 10 % у 2008 р. [12].

Першим кроком, який зробив уряд Китаю з метою зменшення наслідків кризи, було те, що з бюджету держави виділено 4 трлн юанів, тобто 586 млрд дол. США, на підтримку національної економіки у 2008-2010 роках. Ці кошти були спрямовані на стимулювання монетарної політики та кредитування розвитку інфраструктури. Заходи сприяли зростанню в Китаї ВВП, а в цей час у США, Японії, а також інших країнах ВВП значно знижувався.

Крім цього, у рамках антикризової політики Центральний банк КНР оголосив про те, що відсоткова ставка за кредитами та депозитами стане більш гнучкою упродовж 2012 р. Так комерційні банки надавали кредити під відсоток, на 20 % менший від офіційно встановленого Центральним банком, а

депозити – на 10 % більші за офіційно встановлену ставку, рівень інфляції зберігався в межах 2 % [9].

Аналітики дотримуються думки, що суттєвим недоліком антикризової політики КНР стало надмірне кредитування державних установ. Зазначені заходи були вигідними для розвитку інфраструктури, проте завдавали збитків іншим не менш важливим галузям, таким наприклад, як промисловість. З метою подальшого економічного зростання ця країна поступово повинна відходити від втручання в економіку з боку держави.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Отже, як показав аналіз антикризових заходів провідних країн світу, їх слід вживати, враховуючи індивідуальні особливості кожної країни. Найбільш застосовуваними заходами центральних банків провідних країн світу були: рефінансування та реструктуризація валютних боргів; створення інститутів з управління «проблемними боргами»; створення та реалізація програм підтримки банків; заходи з підтримки вкладників; реалізація програм прозорості для учасників фінансових процесів; створення стабілізаційних механізмів.

Для України слід запозичити позитивний досвід європейських країн щодо стабілізації фінансової системи, оскільки саме впровадження дієвих антикризових заходів є запорукою виходу з фінансової кризи та ефективним підґрунтям розвитку економіки у посткризовий період. Дуже важливим фактором є оптимізація роботи всіх інститутів, які відповідають за економічний та фінансовий стан країни, оскільки тільки спільними зусиллями можна досягти максимального успіху.

На сьогоденнішому етапі при побудові посткризової політики в Україні необхідно враховувати важливість таких факторів, як: вчасна та якісна оцінка обсягу «проблемних» активів та їх ліквідація, а також процес рекапіталізації банків з використанням державних і приватних коштів.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розробка та реалізація єдиного пакету заходів щодо оперативного реагування на кризові явища в економіках різних країн. Саме ці дії можуть позитивно вплинути на процес стабілізації економіки і сприяти збільшенню довіри до банків з боку населення.

Список літератури

1. Барановський, О. І. Фінансова безпека в Україні – методологія оцінки та механізми забезпечення. Автореф. дис. д-ра екон. Наук НАН України [Електронний ресурс] / О. І. Барановський. – Режим доступу : <http://www.disslib.org/upravlinnja-ekonomichnoju-bezpekoju-pidpruyemstva>.
2. Батковський, В. Л. Сучасні тенденції розвитку банківського сектора та нові виклики глобальній фінансовій стабільності [Текст] / В. Батковський, О. Любікіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 138. – С. 13-18.
3. Власюк, О. С. Модернізація фінансової стратегії України виклики міжнародного середовища та внутрішні пріоритети розвитку [Текст] / О. С. Власюк // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 18–27.
4. Геець, В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку [Текст] / В. М. Геець. – К.: НАН України. Ін-т економіки та прогнозів. НАН України, 2009. – 864 с.
5. Дані МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.
6. Дані міжнародної ділової газети «Financial Times» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ft.com/home/europe>.
7. Дані фонду «Європейський стабілізаційний механізм» «ESM» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.efsf.europa.eu/attachments/esm_treaty_en.pdf.
8. Звіт Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/internal_market/economic_analysis/docs/financial_integration_reports/20120426-efsr_en.pdf.
9. Інформаційна довідка на тему «Антикризова політика в рамках монетарного регулювання: міжнародний досвід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euinfocentre.rada.gov.ua>.
10. Обзор центра макроэкономических исследований Сбербанка России. Стратегии выхода из банковского кризиса: международный опыт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sbrf.ru.
11. Сидоров, А. Антикризисные меры ведущих стран зоны евро в 2008 – 2010 гг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mirec.ru/old/index.php%3Foption=com_content&task=view&id=168.html.
12. China model // Міжнар. Ділова газ. «The Economist» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economist.com/debate/overview/179>.

References

1. Baranovskyi, A. (n.d.). The financial security of Ukraine - assessment methodology and mechanisms of support. Retrieved April 15, 2014, from : <http://www.disslib.org/upravlinnja-ekonomichnoju-bezpekoju-pidpruyemstva>.

-
2. Batkovskyy, V. L. & Lyubkina, A. (2012). *Modern trends in the banking sector and the challenges of global financial stability*. *Bulletin of Kyiv National Taras Shevchenko*, 138, 13-18.
 3. Vlasyuk, O. S. (2012). *Upgrading financial strategy calls Ukraine international environment and domestic development priorities*. *Finance of Ukraine*, 1, 18-27.
 4. Heyets, V. M. (2009). *Society, state, economy: phenomenology interaction and development*. - Kyiv: NAS Ukraine. Institute of Economics and prohnouzuv. National Academy of Sciences of Ukraine.
 5. IMF data (n.d.). Retrieved April 15, 2014, from : www.imf.org.
 6. These international business newspaper «Financial Times» (n.d.). Retrieved April 15, 2014, from : <http://www.ft.com/home/europe>.
 7. Data Foundation "European stabilization mechanism» «ESM» (2014). Retrieved April 15, 2014, from : http://www.efsf.europa.eu/attachments/esm_treaty_en.pdf.
 8. European Commission report (2012). Retrieved April 15, 2014, from : http://ec.europau/internal_market/economic_analysis/docs/financial_integration_reports/20120426-efsr_en.pdf.
 9. Background on "anti-crisis policy framework of monetary regulation: international experience" (2014). Retrieved April 15, 2014, from : <http://euinfocentre.rada.gov.ua>.
 10. Overview Center for Macroeconomic Research of Sberbank of Russia. Exit strategy from the banking crisis: international experience (2014). Retrieved April 15, 2014, from : www.sbrf.ru.
 11. Sidorov, A. (2011). Anti-crisis measures of the leading countries of the euro area in 2008 - 2010. Retrieved April 15, 2014, from : http://www.mirec.ru/old/index.php%3Foption=com_content&task=view&id=168.html.
 12. China model (2014). Intern. Business gas. «The Economist». Retrieved April 15, 2014, from : <http://www.economist.com/debate/overview/179>.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2014 р.